

Noutopoika-liikenteen kilpailutus

KRAKLIK 16.03.2021 § 37
1395/08.00.00.03/2021

Kaikille avoin, pääasiassa ikäihmisten ja heikosti liikkuvien käyttämä Noutopoika-liikenne on julkista joukkoliikennettä, jota Joensuun kaupunki hankkii täydentämään Joensuun seudun joukkoliikenteen (JOJO-liikenne) tarjontaa. Noutopoika-liikenteessä yhdistyvät perinteinen linja-autoliikenne ja taksiliikenteelle ominainen ovelta-ovelle -palvelu. Liikennöntialueilla asiakkaat viedään mahdollisimman lähelle heidän haluamiaan asiointipaikkoja tai kotiovea silloin, kun se liikenteellisesti on mahdollista. Noutopoika-liikennettä ajetaan kahdella autolla (Noutopojat 1 ja 2).

Noutopojissa on otettu huomioon iäkkäämpien ja toimintaesteisten henkilöiden esteettömyyden tarpeet. Noutopoika-autot ovat pieniä, matalalattiaisia linja-autoja, joihin pääsee nousemaan kyytiin myös pyörätuolilla. Tarvittaessa kuljettajat avustavat asiakkaita kyytiin nousemisessa ja poistumisessa. Asiakas tilaa Noutopoika-matkat soittamalla Pohjois-Karjalan Matkojenyhdistelykeskuksesta (MYK). Noutopoika liikennöi Joensuun keskusta-alueella Marjalasta aina Utraan ja Hukanhaudalle saakka. Matkustajien pääasiallinen liikkumistarve liittyy asiointiin ja terveydenhuoltomatkoihin.

Noutopoika-liikenteessä ovat käytössä JOJO-liikenteen lipputuotteet ja etuudet, lukuunottamatta City-vyöhykkeen ja Hilja-ajan lipputuotteita sekä rollaattorietuutta.

Noutopojissa tehtiin vuonna 2020 yhteensä 10 162 matkaa. Liikenteen kokonaishinta vuonna 2020 oli 208 051 euroa (sis. alv 0 %). Lipputulaja liikenteestä saatiin 28 855 euroa (alv 0 %), joten liikenteen nettokustannus oli 179 196 (alv 0 %). Liikenne- ja viestintäviraston ja Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa voimassa olleen aiesopimuksen mukaisesti Noutopoika-liikenteen nettokustannuksiin saatiin valtionavustusta 27 941 euroa eli 16 %. Näin ollen valtionavustuksen ja lipputulojen jälkeen Noutopoika-liikenteen kustannus Joensuun kaupungille vuodelta 2020 oli noin 151 255 euroa.

Noutopoika-liikenteen jatkuvalla kehittämisellä voidaan jatkossakin tukea vanhemman väestön kotona asumista ja palveluihin pääsyä kohtuullisin kustannuksin.

Kilpailutus

Noutopoika-liikenne linkittyy nykyisellään vahvasti Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän (Siun sote) hankkiman palveluauto-liikenteen kanssa (Palveluautot 3 - 5). Noutopoika- ja palveluauto-liikenteet on tähän asti hankittu yhtenä kokonaisuutena, jolloin liikennöitsijä on voinut hyödyntää kalusto- ja henkilöstöresursseja näiden kahden liikenteen välillä.

Jatkossakin yhteishankinta on järkevää, jotta liikennöitsijän ja tilaajien tarpeet tulevat parhaiten huomioituiksi. Hankinnan valmistelun toteuttaa Joensuun kaupungin joukkoliikenne ja logistiikkayksikkö yhteistyössä Siun soten kanssa.

Noutopoika -liikenteen voimassa oleva sopimus on tehty ajalle 1.8.2018 - 31.7.2020 ja optiona yksi (1) vuotta + yksi (1) vuotta. Sopimuksessa on otettu käyttöön kummatkin optiovuodet, joten sopimus päättyy 31.7.2022.

Noutopoika ja Palveluauto -liikenteen toteutus poikkeaa perinteisestä joukkoliikenteestä, joten siinä käytettävän kaluston erityisvarusteltavuus, matalalattiaisuus ja esteettömyys vaativat sopimustoimittajalta aikaa kaluston hankintaa varten.

Uusi, 2.8.2021 alkaen voimaan astuva laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista, eli ns. puhtaan kaluston direktiivi saattaa tulevaisuudessa asettaa osittaista kaluston käyttövoiman

täyssähköisyyden velvoitteita Noutopoika ja Palveluauto -liikenteessä. Liikenteessä käytettävän kaluston erityisvarusteluiden vuoksi täyssähkö veloitteena voisi olla haasteellista toteuttaa, etenkin kun ajoneuvomarkkinat eivät ole vielä kehittyneet kohteessa tarvittavissa kaluston kokoluokissa.

Edellä mainittujen seikkojen vuoksi on yhdessä Siun soten kanssa katsottu järkeväksi avata kilpailutus hyvissä ajoin ennen elokuuta 2021 eli ennen kuin puhtaan kaluston direktiivi voisi pakottaa osittaiseen täyssähköisten autojen hankintaan. Aikataulutus tukee myös toimijoiden kaluston hankintaa, koska hankintaan jää tällöin hyvin aikaa ennen liikennöinnin alkua.

Kalustovaatimuksissa tullaan ottamaan huomioon esteettömyys ja lisäksi pyritään entisestään kehittämään matkustamisen mielekkyyttä. Kaluston varusteluvaatimuksissa tullaan hyödyntämään nyt käytössä olevien Noutopoika- ja Palveluauto -liikenteen vaatimuksia. Lisäksi huomioidaan nykyisen sopimuskauden aikana tulleet, kalustoa koskevat palautteet ja havainnot. Valmistelussa pyydetään mm. vanhus- ja vammaisneuvoston näkemyksiä, jotka tulisi ottaa huomioon jo liikenteen hankintavaiheesta lähtien.

Joensuun kaupungin hiilineutraalisuus 2025 tavoitteiden vuoksi Noutopoika -liikenteen osalta hankinnassa käyttövoiman valinnassa olisi syytä lähteä vähimmäistavoitteesta, jossa liikenteen käyttövoiman vähimmäisvaatimuksena on HVO eli uusiutuva diesel. Vaihtoehtoisesti toimijat voisivat tarjota myös biokaasua tai sähköä puhtaana käyttövoimana. Biokaasu ja sähkö voitaisiin myös maltillisesti laatupisteyttää. Käyttövoimina biokaasun ja sähkön saatavuus tässä kohteessa nähdään kuitenkin epätodennäköiseksi ajoneuvojen erityisvarustelun, matalalattiaisuuden sekä ajoneuvon kokoluokkaan kuuluvien ajoneuvomarkkinoiden kapeuden vuoksi. Siun sote määrittää osaltaan Palveluauto -liikenteen ja kaluston vaatimukset.

Kuljettajajärjestelyissä liikennöitsijää vaaditaan pyrkimään vakituisiin järjestelyihin, jotta palveluautojen kuljettajien ja asiakkaiden välille voisi syntyä varmuus palvelun laadusta ja asiakkaiden apuvälineiden tuntemuksesta.

Joensuun kaupungin hallintosäännön 18 §:ssä esitetyn kaupunkirakennelautakunnan ratkaisuvallan 13. kohdan mukaan kaupunkirakennelautakunta päättää kaupungin sisäisen palvelu- ja asiointiliikenteen palvelutasosta. Noutopoika -liikenne rinnastetaan Joensuun seudun joukkoliikenteen palveluissa kuntien täydentäväksi lisähankinnaksi, minkä vuoksi sen hankinnan ratkaisuvallta on kaupunkirakennelautakunnalla.

Sopimuskausi ja liikennöintikustannukset

Sopimuskauden pituudeksi on kaavailtu 1.8.2022 - 31.7.2025 ja optiona yksi (1) vuosi. Sopimuskauden pituudella pyritään antamaan tarjoajille viesti pitkäjänteisyydestä palveluhankinnassa ja sitä kautta myös turvaamaan investointimahdollisuudet liikenteeseen. Sopimuskauden pituutta selvitetään vielä yhteistyössä Siun Soten kanssa, koska sopimuskaudessa on otettava huomioon myös mahdollinen maakuntaudistuksen voimaantulo.

Valmistelija: logistiikkapäällikkö Juha-Matti Alanen/AV

Kaupunkiympäristöjohtajan päätösehdotus:

Kaupunkirakennelautakunta päättää antaa luvan joukkoliikenne ja logistiikkayksikölle valmistella Noutopoika-liikenteiden hankintaa yhdessä Siun Soten palveluliikenteiden kanssa siten, että uuden sopimuskauden liikennöinti alkaa 1.8.2022.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Logistiikkapäällikkö Juha-Matti Alanen oli kokouksessa asiantuntijana asian käsittelyn aikana.